

ROOSEVELT PRIVAT

FRITIDSPROBLEMET VAR inte tryckande för Amerikas president. Han hade nästan alltid memoranda att gå igenom, föredragningar att lyssna till, ämbetsmän och politiker att tala affärer med. Men han kunde ta sig ledigt och njuta av ledighet. Hans tidsfördriv var sådana som passade hans utåtriktade, aktiva och i viss mening ylliga temperament. Böcker, konst, musik fanns inte på listan. Däremot fiske, kortspel — med små insatser och under ständigt prat — samt frimärkssamling; då Roosevelt var ensam på kvällarna gick han igenom frimärkscataloger och klistrade frimärken. Allt bedrevs med samma glädje och energi.

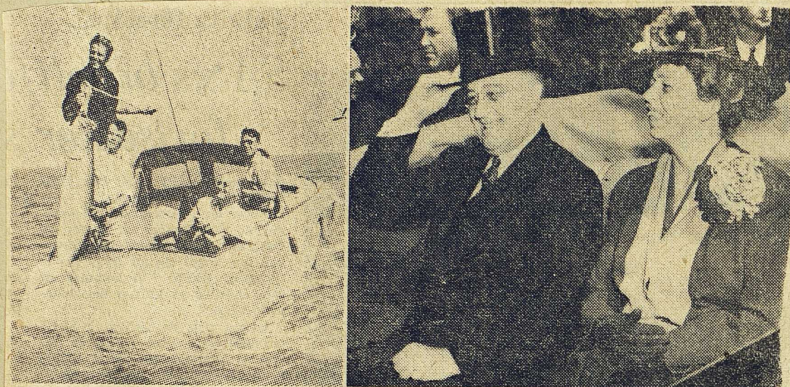
Alla är ense om att Roosevelt var trevlig i det privata umgänget. Det var inte fråga om intellektuella eller intima samtal. Man småpratade, småretades, småskämtade — kvick var inte Roosevelt, men han var skojig, och skoj från en statschef har en extra krydda. Umgänget var nästan uteslutande manligt. Presidenten hade sedan sin ungdom sysslat med politik, och politik är, alldeles särskilt i Amerika, att tillhöra ett gäng av karlar som på en gång är planerare, konspiratörer och medlemmar av en sällskapsklubb. Kvinnorna, behandlade med ödmjuk artighet och formalitet, hörde inte dit, även om de placerades på valsedlarna och åkallades som nationens prydnad och stolthet. Av några har det sagts att Roosevelt inte riktigt tillhörde gänget, att han stod en smula utanför även då han var medelpunkten i kamratkretsen, att han var oätkomlig och till och med snobbig. "Han blev aldrig riktigt 'en av pojkarna'", skriver en av kretsens medlemmar, "trots att han försökte så gott han kunde. Han försökte så ivrigt att han aldrig riktigt lyckades." Förklaringen tycks ligga i ett drag av fitness och ömtalighet hos Roosevelt, ett kvinnligt drag, om man så vill — enligt gängets föreställning om kvinnorna. De grova, intill karikatyr manliga figurerna från Tammany och de demokratiska klubbarna — Al Smith, Farley, Flynn, Garner — var inte riktigt obesvärade tillsammans med ledaren, som hade något av bräcklighet och aristokrati, vars försök att vara skabrös blev sippa och som drack cocktails utan att vara pigg på sprit.

Ett första klassens temperament och en andra klassens intelligens", dessa ord av den ryktbare domaren Oliver Wendell Holmes är den oftast citerade karaktärstiken av Roosevelt. Det finns skäl att sätta frågetecknen efter båda leden i reflexionen. Temperamentet erbjuder, av alla vittnesmål att döma, ganska litet av den spänning, den kluvenhet, de berg och dalar som eggat intresset och beundran. Intelligensten var säkerligen förstklassig i den meningen att Roosevelt med stor snabbhet trängde in i de frågor som han tänkte på. Kanske menade Holmes att presidenten inte tänkte på annat än närliggande ting och att de frågor som brukar kallas livsfrågor var honom främmande.

Det finns likväl en tendens, som även Schlesinger skattar åt, att spåra en djupdimension hos Roosevelt, att göra honom komplicerad, svåråtkomlig, gåtfull. Roosevelt var, skriver Schlesinger, enligt den av Isaiah Berlin återupplivade kontrasten, inte igelkott, utan räva, inte enhetlig, utan splittrad. "Han hade inte en personlighet, utan en rad personligheter, av vilka var och en, då man kommer honom närmare, upplöses och avslöjar en annan där bakom." Det fanns ett innersta jag som han sökte dölja med prat och skämt och munterhet; i grunden var han en reserverad natur. Det innersta var en idealism som uppbars av religiös förtröstan. Därför kunde han, trots all oro och alla mödor, känna ett djupt lugn. "Jag har aldrig känt en människa", förklarar Eleanor Roosevelt, "som gav en så stark känsla av säkerhet... Jag hörde honom aldrig säga att det fanns problem som var omöjliga att lösa för människor." "Roosevelt var en människa med mindre tvivel än någon annan jag känt", skriver Rex Tugwell. Enligt Robert Sherwood var "den religiösa tron den starkaste och mest hemlighetsfulla drivkraften i hans personlighet". Schlesinger citerar Roosevelts ord att det inte "fanns ett enda problem, socialt, ekonomiskt eller politiskt, som inte snabbt kunde lösas om människor och folk levde sitt liv i överensstämmelse med Bergspredikans enkla lära".

Denna "djupare" karaktärstik av Roosevelt, som på ett intellektuellt sätt varierar massornas frälsar- och frälsningstanke, kan utan tvivel med en viss framgång motiveras. Men den synes mig vara tämligen ointressant om den inte snyckas med överdrifter och halvt mystiska talesätt. Vad vi vet om Roosevelt ger inte anledning att anse honom märkvärdig — i denna genre.

Talet om Roosevelts många personligheter synes vara ett offer åt benägenheten att betrakta komplikationen som en nödvän-

T. v.: På fisketur i Mexikanska golfen med sonen Elliot, s. h.: Mr ana Mrs Roosevelt

dig accessoar till storheten. Naturligtvis var Roosevelt, liksom alla människor av något format, förmögen av variation och ombytthet. Men intrycket är att han på sin nivå snarare är enkel än invecklad. Ingen har påvisat eller ens antytt grubbel, samvetsnöd, hemliga önsknin­gar och passioner. Tvärtom: som intellekt och karaktär verkar Roosevelt relativt primitiv och helgjuten, och biograferna får synbart anstränga sig för att få oss att tro på gåtor bakom fasaden.

Självfallet var Roosevelt idealist. Inte i den mera precisa meningen att han hade någon utformad ideologi eller livsåskådning, men väl så att han ville väl och trodde på sin förmåga att handla till det allmänna bästa. Detta är dess bättre intet ovanligt drag hos politiker. Då denna idealism kom att förenas med stor makt blev den, som hos många statsmän, något av ett Messiaskomplex; Roosevelt blev "nådens fånge", fången i tron på sin egen kallelse, sin rättfärdighet. Att den vaga Gudstro som han medförde från barndomen smälte samman med tron på den egna förmågan och missionen är sannolikt. Men om Roosevelts religion eller över huvud hans inre liv vet vi nästan ingenting — vi misstänker bara att det inte fanns mycket av vare sig det ena eller det andra. Roosevelt hade inga intima vänner, inte ens hustrun synes ha varit en intim vän; han talade så vitt man vet aldrig om ting som Gud, kärleken och döden, och vi har inte anledning att tro att han tänkte på sådant. Då någon frågade om hans filosofi svarade han: "Filo-

sofi? Jag är kristen och demokrat — det är alltihop." De enda ord om religion som redovisats från samtalen med hustrun är detta uttalande: "Jag tror att det är lika gott att inte tänka för mycket på dessa saker." Hans ovan citerade reflexion kring Bergspredikan är i sin banalitet och tomhet typisk för enklare religiös-politisk fraseologi; det är förvånande att en forskare som Schlesinger vill anföra satsen som vittnesbörd. Roo-

sevelt kände sig kanske som Guds utvalde; det betydde att han trodde sig verka för det goda, inte att han tänkte på och kämpade med sin Gud.

HERBERT TINGSTEN

Om statsledaren Franklin Roosevelt, hans arbetssätt och den roll han spelade som opinionsbildare berättade Herbert Tingsten i en tidigare artikel, "Närbild av Roosevelt", som var införd i Dagens Nyheter den 1 mars.